

Međunarodni naučni skup *Terenska istraživanja (izazovi – rezultati – primena)*, Sirogojno 31. avgust – 3. septembar 2009.

Međunarodna konferencija *Terenska istraživanja (izazovi – rezultati – primena)* održana je od 31. avgusta do 3. septembra 2009. godine u specifičnom ambijentu Muzeja Staro selo, u Sirogojnu. Konferencija je organizovana kroz saradnju Etnografskog instituta SANU i Muzeja Staro selo, Sirogojno, a odvijala se kroz tri osnovne sekcije.

Prva, ujedno i glavna sekcija, okupila je oko tridesetak učesnika iz Bugarske, Hrvatske, Slovačke, Češke, Italije, Makedonije, Rusije, Velike Britanije i Srbije, koji su izlagali radove objedinjene temom terenskih istraživanja u etnologiji i antropologiji, ali i u drugim srodnim disciplinama. Rad na terenu je time razmotren kroz različite pristupe i u svetlu mnogobrojnih problema. Deo održanih predavanja bavio se teorijskim i metodološkim problemima, kao što su uloga terena u etnološkom naučnom procesu, zatim strategije pozicioniranja antropologa i ispitanika na terenu, kao i pitanjima metodologije, tekstualnosti, subjektivnosti, odnosa istraživača i terena itd. Izlagači su, takođe, ukazali na značaj terenskih etnoloških istraživanja uopšte, potom na značaj terenskog rada za muzeje i *vice versa*, a skrenuta je pažnja i na bitnost vremenskog faktora za terenska istraživanja. Razmotreni su etički problemi u terenskom radu i predstavljena su etnološka istraživanja različitih oblasti kao što su grad Brno, belorusko-ruska granica, ukrajinsko-ruska granica, sever Kosova i Metohije itd. Učesnici su prezentovali trendove razvoja terenskih istraživanja, nove istraživačke paradigme i različite uloge terena u naučnom radu. Nekoliko izlaganja je posvećeno Internetu kao svojevrsnom terenu i razmatranju virtuelnog prostora kao pogodnog za primenu metoda posmatranja sa učestvovanjem, ali i za sakupljanje građe. Poseban osvrt je dat na vizuelna terenska istraživanja, kao i na audio-vizuelnu građu i njen značaj. Izlagano je na temu ponovljenih terenskih istraživanja i preispitivanja ranijih radova, predstavljene su etnolingvističke karte, kao polazište za jezička, ali i etnografska istraživanja, a bilo je govora i o problemima obuke, metodologije i pristupa terenskom sakupljanju folklornog materijala. Učesnici su, kroz svoje radove, međusobno podelili iskustva sa sopstvenih terenskih istraživanja, razmenili mišljenja o mnogobrojnim problemima koji se javljaju prilikom rada na terenu i time doprineli velikom značaju ove sekcije.

Druga sekcija je ujedno bila i sedma srpsko-bugarska konferencija sa temom: *Kulturno nasleđe i nacionalni identitet: uporedno istraživanje u Bugarskoj i Srbiji. Svakodnevna kultura u postsocijalističkom periodu*. Trinaestoro učesnika ove konferencije izložilo je svoje radove sa raznovrsnim temama vezanim za identitet i kulturno nasleđe. Konstrukcije identiteta sagledane su kroz savremene politike prostora, nekadašnji uspeh fudbalskog

kluba, narative o nacionalnoj prošlosti, problem emigracije i uklapanja u novu društvenu sredinu, promene u religijskom identitetu određene etničke zajednice. Građenje nacionalnog identiteta i osećanja je predstavljeno u sprezi sa muzičko-folklornim nasleđem u Rodopima i razmotreno kroz sadržaj udžbenika za osnovne škole u Srbiji od 1945 – 1960. godine. U radovima o umetničkim zanatima i folklorizmu u reklamama skrenuta je pažnja na instrumentalizaciju kulturnog nasleđa, dok je u jednom izlaganju prikazana savremena dimenzija očuvanog, ali dosta izmenjenog običaja - kana. Od prisutnih tema u ovoj sekciji može se još pomenuti reflektovanje odnosa moći kroz muzeološku praksu, kulturne strategije bugarskih preduzetnika u prilagođavanju novim privrednim uslovima i donošenje i pronošnje slavni mrtvaca u Srbiji. Ovom sekcijom je nastavljena i učvršćena višegodišnja plodna saradnja srpskih i bugarskih etnologa i antropologa.

U okviru treće sekcije održana je prva srpsko-slovenačka konferencija pod naslovom: *Srbi u Sloveniji i Slovenci u Srbiji. Etnološka istraživanja identiteta i pogled na stanje u struci*. Petnaestoro učesnika ove konferencije imalo je priliku da razmeni iskustva i rezultate svojih istraživanja identiteta, položaja, organizacije i različitih poglavlja života etničke zajednice Srba u Sloveniji i Slovenaca u Srbiji. Pored toga, radovi su bili posvećeni počecima etnologije u Srbiji, odnosno Sloveniji, pravicima razvoja ove nauke u pomenutim zemljama, te istraživačkim sličnostima i razlikama. Mogla su se čuti i izlaganja na temu slovenačkih kompozitora i načina percepcije njihovih dela danas u Srbiji i Sloveniji, radovi o recepciji neofolka u Sloveniji, značaju imigrantskih udruženja, ali i o podučavanju vizuelne etnografije, mehanizmima kreiranja jugoslovenske nacije i identiteta emigranata iz Srbije u Sloveniju. Uspeh prve srpsko-slovenačke konferencije mogao bi označiti početak održavanja ovakvih naučnih skupova i ubuduće.

Treba pomenuti da su deo konferencije činile i poster prezentacije radova iz različitih sekcija kojima su vizuelno predstavljene teme nekoliko autora, kao što su srpski specijaliteti na slovenačkoj trpezi, Srbi u Beloj Krajini, *izbrisani* Slovenije, legende o zlatu, internet kao teren i sredstvo u savremenim etnoantropološkim istraživanjima, socijalističko vaspitanje i nacionalno osećanje, te o načinu pamćenja Davorina Jenka. Program konferencije takođe je obogaćen prikazivanjem dokumentarnog filma iz Arhiva Jugoslovenske kinoteke *Jedna seoska srpska svadba iz 1911. godine*, tematskom izložbom knjiga Biblioteke Etnografskog instituta SANU i predstavljanjem novih izdanja Etnografskog instituta SANU, Etnografskog instituta i muzeja BAN iz Sofije i Instituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU. U okviru sve tri sekcije bile su zastupljene raznovrsne i zanimljive teme što je doprinelo živoj diskusiji, razmeni mišljenja i konačnom uspehu celokupne konferencije.

Vesna Trifunović